

№3/2024

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

Yulbarsova X.A. Bo'lajak sotsiologlarda ijtimoiy kompetentlikni rivojlantirish tuzilmasi va tavsifi	4
Xushnazarova M.N. Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy pedagogik amaliyotga tayyorlashda pedagogika fanining samarali usullaridan foydalanish	10
Raxmedova M.A. Mahmud az-Zamaxshariyning ma'naviy merosidan yoshlarni axloqiy tarbiyalashda foydalanish imkoniyatlari	13
Ismoilov Y.Q. Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning texnologik masalalari	17
Iminova H.M. Ta'lim tizimiga konsentrlangan ta'limni integratsiya qilishning zamonaviy pedagogik tendensiyalari	20
Muladjanova G.A., Mullajonova M.D. Oliy ta'lim talabalarining sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanish kompetentligini takomillashtirish	25
Wang Ping. Exploration of ethnic music elements in chinese piano works	29
Kadirov A.M., Ergasheva Sh.Q. The role of fine arts in installing the values of human dignity in general education pupils	32
Nadirxanova N.A. Enhancing creative competence in students through the steam educational methodology: integrating visual arts and engineering graphics	38
Axmedova D.X. Interfaol usulda rag'batlantirishning o'quvchilar ta'lim-tarbiyasiga ijobiy ta'siri	44
O'rinboyev M. I. Fizika o'qitish amaliyotida metakognitiv faoliyatlarni takomillashtirish	48
Burxonova M.M., Sirojiddinov B.A. Amaliy mashq va masalalarning kontekstual asoslari hamda umumta'lim maktablarda qo'llanilishi bo'yicha pedagogik-metodik aspektlar	51
To'raxonova B.T. Bo'lajak pedagog-psixologlarni tarbiyaviy faoliyatini tashkil etishga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	54
O'smanova D.Z. Zamonaviy dars jarayonida adabiy-nutqiy kompetensiyani shakllantirish, ilg'or pedagogik texnologiyalar orqali rivojlantirish	57
Xudoyberganova M.A. Talabalarga adabiyotni o'qitishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning samarali texnologiyalari	61
Iminova D.N. Innovativ loyihalar vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish motivatsiyasini rivojlantirishning mazmuni	65
Abdulmadjidova M.D. Ilk o'spirinlik davrida mehnatga munosabatning shakllanishi	68
Dushabayeva G.M. Mustaqil ta'limda chizmachilik fanidan kompyuter dasturlarda foydalanishning ahamiyati	71
Utanova V.M. Diskurs tahlili: umumiy ta'rif, metodologiya va misol	75
Qoraboyev J.B., Qoraboyeva N.N. Ingliz va o'zbek tillarida frazeologik ma'no tuzilishi	78
Umarov A.V. Ilmiy-ma'rifiy media loyihalar – talabalarining mediasavodxonligi va axborot madaniyatini rivojlantiruvchi didaktik vosita sifatida	81
Qodirova O.S. Maktabgacha ta'lim yoshida bolalarning ta'lim faoliyatiga faol tashabbuskorlik munosabatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	86
Aslonov X.Sh. Dasturlangan laboratoriya ishlarida yarimo'tkazgichlarning ta'qiqlangan zona kengligi tushunchasi	89
Bakirov I.H. Boks sport turida musobaqalarning o'tkazish turlari va musobaqa faoliyati	94
Saidg'aniyev S.O. Bolalar uchun sport gimnastikasi	98
Tojiboyeva N.T. Ta'lim muhitida o'zini-o'zi boshqarishda qiyin bo'lgan o'smirlarning hissiy qulayligining psixologik jihatlari	100
Dushabayev D.Sh. Umum ta'lim maktablarda jismoniy tarbiya darslarida zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	103
Abdullaev G'A. The method of determination of aerobic and anaerobic treshhold by heart rate of athletes in the development of endurance qualities in athletics training (In the case of middle and long distance runners)	106
Qurbonova F.M. Talabalarining jamoada ishlash qobiliyatlarini kollobratsiya asosida shakllantirishning psixologik xususiyatlari	110
Shobduraximova U.T. Tavakallchilikka asoslangan virtual o'yinlar va ularning jamiyatga salbiy ta'siri	113
Hasanova S.K. Development of creative thinking of primary class students based on pirls' flows	115
No'monova A.N. O'zbekiston ta'lim tizimiga tasviriy san'atning rang tasvir yo'nalishini tadqiq etishning dolzarb masalalari	119
Toshtemirov Q.Q. Umumiy o'rta ta'lim maktablari musiqa madaniyati darslarida milliy musiqa merosi "shashmaqom"ni o'rganishning ahamiyati	122
Gofurjanova N.K. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro baholash dasturlaridagi ishtirokning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni	126
IJTIMOIY GUMANITAR FANLAR	
Yusupova S.N., Bakhronov B. Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muamolari	129
Olimova Z.I. Abdulla Avloniyning Turkiston o'lkasidagi jadidchilik harakatiga qo'shgan hissasi	132
Mirzayeva B. Maishiy zo'ravonlikning ijtimoiy-falsafiy mohiyati	134

qaratadigan bo'lsak, oliy ta'lim tizimida bo'lajak pedagog-psixologlarning metodik kompetentligini rivojlanishiga, ya'ni kompetensiyalar tizimini baholashda asosiy e'tiborni kreativlik, ijodiy tafakkurni shakllantirish bilan bog'liq kompetensiyalarga alohida e'tibor qaratilganligi ahamiyatlidir. Bu esa, o'z navbatida bo'lajak pedagog-psixologlarning metodik kompetentligini rivojlanish mazmuni, bilim, ko'nikma va malakalari hamda kompetentligiga qo'yiladigan malaka talablarida mazkur jihatlarni alohida e'tiborga olish zaruratini yuzaga keltiradi.

Shuningdek, bo'lajak pedagog-psixologlarning metodik kompetentligini rivojlanishiga qo'yilayotgan talablar va ta'lim kon'yunkturasi tez o'zgarayotgan sharoitda maktabgacha ta'lim sohasidagi bakalavriat yunalishlari bo'yicha ta'lim dasturlarining safarbarligi va moslashuvchan bo'lishi ta'minlanishi zarur.

Tarbiyaviy jarayonni modernizatsiyalash sharoitida innovatsion faoliyat muhitini amalga oshirish mexanizmi va tashkil etishning istiqbolli texnologiyasi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, innovatsion jarayonning muvaffaqiyatli borishi bo'lajak pedagog-psixologlarning tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishga tayyorlash tizimini takomillashtirishga bevosita bog'liq. Bilamizki, ta'lim-tarbiya tizimidagi har qanday yangilik g'oya, fikr, innovatsiya bo'la olmaydi. Buning uchun islohot faoliyatining aniq shakli, mazmuni va ko'lami asos bo'lib xizmat qiladi. Bo'lajak pedagog-psixologlarning tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishga tayyorlash tizimini takomillashtirish texnologiyasi bevosita innovatsiya asosida amalga oshiriladi, ya'ni shakl, vosita hamda metodlar yangilanadi, tizimli va davomli bo'ladi, ma'lum amaliyotda yangi faoliyat tizimini loyihalaydi, amaliyot sub'ektlari pozitsiyalarini to'la yangilaydi. Bunda faoliyatning yo'nalishlari ochiladi, zamonaviy texnologiyalar yaratiladi, faoliyatning yangi sifat samaralariga erishiladi, natijada amaliyotning o'zi ham yangilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Higson H., Liu K. Business lessons with business: Can arts-based training enhance cultural competency? London: Routledge. (2013).
2. Anuzienė. The Structure of Socio-Cultural Competence (Self) Development. Vocational Training: Research And Realities, 1(26) (2015)
3. Koenen, F. Dochy, I. Berghmans. A phenomenographic analysis of the implementation of competence-based education in higher education. TTE, (2015).
4. Land R., Gordon G. Enhancing Quality in Higher Education – International Perspectives. London & New York: Routledge. (2013).
5. Shavelson R.J. An approach to testing & modeling competence. TasksandChallenges. Rotterdam: SensePublishers. (2013).
6. Reid S., Spencer-Oatey H. Towards the global citizen: Utilising a competency framework to promote intercultural knowledge and skills in higher education students. Cross-cultural teaching and learning for home and international students (2013).
7. Tate D.S. Increasing the retention of American Indian students in professional programs in higher education / D.S.Tate, C.L.Schwartz // Journ. of American Indian Education. – 1993. – Vol. 32. – P. 21 – 31.

UO`K.373.015.31:811.512.133'242

ZAMONAVIY DARS JARAYONIDA ADABIY-NUTQIY KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH, ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISH

<https://zenodo.org/records/13292287>

O'smanova Diloromxon Ziyodinovna
Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya. *Maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarining dars jarayoni hamda ona tili va o'qish savodxonligi darslarining ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etish orqali o'quvchilarda fanga oid kompetensiyalar, xususan, adabiy-nutqiy kompetensiyaning shakllanishi va muloqot madaniyatining namoyon bo'lishi, dunyoqarashining rivojlanishi haqida bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: kompetensiyaviy yondoshuv, nutq, tilning lug'at boyligi, adabiy-nutqiy kompetensiyasi, pedagogik texnologiyalar, "Davra suhbat" metodi, diagnostik tahlil, tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish.

Аннотация. В статье уделяется внимание формированию научно-образовательных компетенций, в частности формированию литературно-речевой компетентности и проявлению культуры общения у учащихся посредством организации учебного процесса и занятий по родному языку и грамотности чтения учащихся младших классов. с использованием передовых педагогических технологий. Рассказывается о развитии мировоззрения.

Ключевые слова: компетентностный подход, речь, языковая лексика, литературно-речевая компетентность, педагогические технологии, метод «Круглая дискуссия», диагностический анализ, понимание на слух, устное выражение мысли, чтение, письменное выражение мысли, что нужно сделать.

Abstract. The article discusses the formation of scientific and educational competencies, in part to the formation of literary and speech competence and the manifestation of a culture of communication among students through the organization of the educational process and classes on native education and literacy in the young class, using advanced pedagogical technologies.

Key words: competency-based approach, language, linguistic vocabulary, literary and linguistic competence, pedagogical technology, "Circular discussion" method, diagnostic analysis, understanding and hearing, oral expression, reading, written expression, what is necessary.

Bugungi kunda ta'lim sohasidagi asosiy vazifalardan biri mustaqil fikrlovchi, keng dunyoqarashga ega o'quvchi shaxsini tarbiyalashdir. Chunki, Vatanimizning kelajagi bugungi yosh avlodning nechog'lik tanqidiy va mustaqil fikrlashiga bevosita bog'liqdir.

Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimi taraqqiyotining ayrim masalalari jahonning yuksak darajada taraqqiy etgan davlatlarida ta'lim-tarbiya ishlarining yo'lga qo'yilishi, maktablarda amalga oshirilganini o'rganish orqali biz mustaqil Respublikamiz milliy ta'lim tizimlarini yangitdan tashkil qilishda, ta'lim-tarbiyada, maktab ishini tashkil etishda eskirib, o'z dolzarbligini yo'qotib borayotgan faoliyat shakllari va usullaridan tezroq xalos bo'lish, uni munosib tarzda yangilashda ko'shimcha boy manbalarga ham ega bo'lamiz. Zotan, hozirgi zamon ta'limida davlat va jamiyat talabi hamda manfaatlari aks etib turishi kerak.

O'quvchilarning fikr doirasi, dunyoqarashlarini o'stirish, ularni ta'lim jarayoni ob'yektidan, bevosita shu jarayonning ishtirokchisi-sub'yektiga aylantirish nihoyatda muhimdir. Kompetensiyaviy yondoshuv asosidagi o'quv jarayoniga yangi texnologiyalarni kiritish o'quvchilarga ijodiy va mustaqil fikrlashlariga imkon beradi, ularning bilim olishga qiziqishini oshiradi. O'quvchi shaxsini hurmat qilishga, mustaqil va ijodiy fikrlashga o'rgatishda boshlang'ich ta'lim shubhasiz mustahkam poydevor rolini o'taydi. Buning natijasida esa O'zbekiston ham rivojlangan davlatlar qatoriga qo'shilishga yordan beradi.

Kompetensiya (lotincha so'z bo'lib, erishaman, to'g'ri kelaman ma'nolarini bildiradi) – sub'ektning maqsadini qo'yish hamda unga erishish uchun tashqi va ichki zahiralarni samarali amalga oshirishga tayyorgarligi, boshqacha qilib aytganda, bu subyektning muayyan faoliyat obyekti bilan bog'liq muammolarni muvaffaqiyatli hal etishga doir shaxsiy qobiliyatidir. Kompetensiya – ma'lum bir sohada samarali ijodiy faoliyat uchun zarur bo'lgan o'quvchining avvaldan belgilangan ta'limiy tayyorgarligiga qo'yiladigan ijtimoiy talablar (me'yorlar)dan ham o'zib ketishidir.

Ona tili va o'qish savodxonligi bo'yicha kompetentli shaxs deganda, mustaqil fikrlay oladigan, nutq va muloqot madaniyati rivojlangan, savodxon shaxs tushuniladi. Shuning uchun jamiyat ona tili va o'qish savodxonligi ta'limi oldiga o'quvchi shaxsida fikrlash, o'z g'alar fikrini anglash va fikr mahsulini og'zaki va yozma shaklda savodli bayon qila olish, ya'ni mustaqil va ijodiy tafakkurni hamda kommunikativ savodxonlikni rivojlantirish vazifasini qo'yadi. Chunki

yosh avlodni tarbiyalashda o'z ona tilida aniq, tushunarli, ta'sirchan, chiroyli so'zlashga o'rgatish masalasi asosiy o'rinda turadi.

O'quvchilarni savodli, o'z fikrini to'g'ri va erkin bayon qila oladigan, nutq madaniyatiga ega kishilar qilib tarbiyalash vazifasi dastlab boshlang'ich ta'lim bosqichida amalga oshiriladi. Nutqni yaxshi egallagan, o'z tilining imkoniyatlaridan keragicha foydalana oladigan o'quvchi, albatta, boshqa o'quv predmetlarini ham ancha oson va to'liq o'zlashtiradi. Boshlang'ich ta'limda, asosan, orfoepik va imlo savodxonligini oshirish, so'z va uning ma'nolari ustida ishlash, nutq sharoitiga mos ravishda so'zdan to'g'ri va o'rinli foydalanish malakalarini shakllantirishga alohida e'tibor beriladi [1]. Darslarda o'quvchilarning ona tili va o'qish savodxonligiga nisbatan bo'lgan muhabbatini oshirish, fanning mazmun-mohiyatini anglash, o'z yurtining ona tili tarixi, o'ziga xos tomonini bilish, davlat tili sifatida undan to'laqonli foydalanish imkoniyatlarini singdira olishlari, til ta'limiga innovatsiyalarni olib kirishni talab etadi.

Ta'kidlash joizki, inson hayotida ta'lim butun umr davom etuvchi va faqat o'rganish bilan chegaralanmaydigan jarayon hisoblanadi [2]. Inson farzandi dunyoga kelib, sezgi a'zolari yordamida hayotni bilish, o'rganishni boshlaydi. Borgan sari uning bilim va tajribasi oshib, tasavvur doirasi kengayib boradi. U tafakkur vositasida ma'lum va noma'lum haqiqatlarni ham idrok etishni o'rganib oladi. Dars jarayoniga to'g'ri tanlangan metod o'quvchilarning aqliy va amaliy faoliyatining yuqori darajasini yaratishga sharoit yaratadi, mashg'ulotning ilmiy nazariy darajasini oshiradi.

O'quvchilarda fanga oid kompetentsiyalarni shakllantirish uchun ta'lim texnologiyalarini tanlashda fan o'qituvchisi o'rganilishi zarur bo'lgan mavzu va shakllantiriladigan kompetentsiyalarni hisobga olgan holda darsni o'tish metodi va usulini tanlaydi. Masalan, "Davra suhbat" metodi – aylana stol atrofida berilgan muammo yoki savollar yuzasidan ta'lim oluvchilar tomonidan o'z fikr-mulohazalarini bildirish orqali olib boriladigan o'qitish metodidir. "Davra suhbat" metodi qo'llanilganda stol-stullarni doira shaklida joylashtirish kerak. Bu har bir ta'lim oluvchining bir-biri bilan ko'z aloqasini o'rnatib turishiga yordam beradi. Davra suhbatining og'zaki va yozma shakllari mavjuddir. Og'zaki davra suhbatida ta'lim beruvchi mavzuni boshlab beradi va ta'lim oluvchilardan ushbu savol bo'yicha o'z fikr-mulohazalarini bildirishlarini so'raydi va aylana bo'ylab har bir ta'lim oluvchi o'z fikr-mulohazalarini og'zaki bayon etadilar [3].

So'zlayotgan ta'lim oluvchini barcha diqqat bilan tinglaydi, agar muhokama qilish lozim bo'lsa, barcha fikr-mulohazalar tinglanib bo'lingandan so'ng muhokama qilinadi. Bu esa ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlashiga va nutq madaniyatining rivojlanishiga yordam beradi. Ushbu metod orqali ta'lim oluvchilar berilgan mavzu bo'yicha o'zlarining bilimlarini qisqa va aniq ifoda eta oladilar. Ushbu metod o'quvchilarda adabiy-nutqiy kompetentsiyalarni shakllantirishda hamda kommunikativ kompetensiya elementlarini rivojlantirishga yordam beradi. Binobarin, boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetentsiyasi (*tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish*) bola shaxsining integrativ sifati bo'lib, kasbiy faoliyatning ma'lum turini amalga oshirish uchun yetarli bo'ladigan zaruriy bilim, ko'nikma va malakalar tizimini o'zida mo'jassamlashtiradi [4].

Yana shuni ta'kidlab o'tish kerakki, diagnostik tahlil natijasiga ko'ra o'qish darslari o'quvchilar fikrini va nutqini o'stirish, ahloqiy tarbiyani amalga oshirish hamda o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantiruvchi xususiyatlari bilan boshqa o'quv predmetlari orasida alohida o'rin tutadi.

O'qish darslari jarayonida o'quvchilarning o'qish malakalari takomillashib, to'g'ri, ongli va ifodali o'qish, badiiy asar g'oyasini tushunish qobiliyatlari o'sib boradi.

O'qish darsligidagi turli janrlarga xos bo'lgan badiiy asarlarni o'qish va ular ustida ishlash orqali o'quvchilarning borliq, voqelik haqidagi tasavvur-tushunchalari kengayadi.

Birinchi sinfda o'quvchilar ongli, to'g'ri va bir me'yorda bo'g'inlab o'qish malakasini egallaydilar. Ayrim nutq tovushlariping talaffuzidagi qiyinchiliklar asta-sekin bartaraf etiladi. O'quvchilar o'qigan matnlarining mazmunini o'qituvchining yordamchi savollari asosida hamda kichik hajmdagi matn mazmunini unga ishlangan rasmdan foydalanib so'zlab berishga o'rganib boradilar.

Ikkinchi sinf o'quvchilarida so'zni butunicha o'qish malakalari shakllanadi va ongli, to'g'ri, ifodali o'qishga intilish yaqqol seziladi. O'qish tezligi ortadi. Ayrim matnlarni ovoz chiqarmay mustaqil o'qiy boshlaydilar. O'qituvchi rahbarligida o'qilgan matndagi asosiy fikrni aniqlaydilar, undagi ayrim voqea-xodisalarni so'z bilan tasvirlashga o'rganadilar. O'qish va matnni savollar asosida hikoyalash paytida o'quvchilar nutqining to'g'ri va aniq bo'lishiga, nutqda so'zlardan o'rinli foydalanishlariga e'tibor beriladi.

Uchinchi sinfda o'quvchilar so'zlarni butunicha o'qish malakalarini to'la egallab, ongli va ifodali o'qishga ko'proq e'tibor beradilar.

O'qilgan matn mazmunini mulohaza qilish, voqealar yo'nalishini aniqlash qobiliyatiga ega bo'ladilar. Bu sinfda ham o'qilgan asarning badiiy-tasviriy xususiyatlari ustida ishlash davom ettiriladi.

Uchinchi sinf o'quvchilariga o'zaro fikr olishuv jarayonida xalq maqollari va obrazli iboralardan o'rinli foydalanish, adabiy talaffuz me'yorlariga rioya qilish o'rgatiladi.

To'rtinchi sinfda o'quvchilar matndagi so'zlarni butunicha, ma'nosiga tushunib to'g'ri o'qish malakalarini to'la egallaydilar. O'qiganlari mazmunini qayta hikoyalash, matnni qismlarga bo'lish va sodda reja tuzish vazifalarini mustaqil bajara oladilar.

O'qish va gapirish jarayonida o'quvchilarning adabiy talaffuz me'yorlariga rioya qilishlari talab qilinadi.

O'qish darslarida darsning asosiy qismini o'quvchilarning o'qishiga ajratish lozim. O'quvchilar turli xildagi aniq topshiriqlar asosida bir necha marta o'qitiladi va o'qish mas'uliyatlari orttiriladi. Bunday topshiriqdar dastlab sodda va oson bo'lib, asta-sekin murakkablashtirib boriladi. Bularga rollarga bo'lib o'qitish, obrazlar orqali ya'ni sahna ko'rinishi orqali ifodalash topshiriqlari berilsa yanada samaraliroq bo'ladi.

Har bir insonning nutqi chiroyli, mukammal, talaffuzi aniq, ravon bo'lsa, fikrlash doirasi keng, idrok qilishi ham teran bo'ladi. Nutq orqali odamzot o'zining ichki hissiyotlarini ham bayon qiladi. Chiroyli so'zlashni, savodli, to'g'ri yozishni, o'z fikrini ravon va aniq bayon etishni bilmagan yoki aytolmagan o'quvchi hech qaysi bilimlarni muvaffaqiyat bilan o'zlashtira olmaydi [5]. Bu borada so'z va nutqning ma'no-mohiyatini teran idrok etgan buyuk qalam sohiblari so'zlash qobiliyati va go'zal nutq qudrati bemisil bir ne'mat ekanligini takror va takror ta'kidlaganlar.

O'quvchilar nutqini o'stirish, avvalo, ularning lug'atini boyitish bilan bog'liqdir. So'z boyligini oshirishda lug'at ustida ishlash katta amaliy ahamiyatga ega. O'rganilayotgan matn yuzasidan lug'at ishi o'tkazish jarayonida o'quvchilar tilning lug'at tarkibiga xos bo'lgan eskirgan so'zlar, yangi paydo bo'lgan so'zlar, kasb-hunarga oid so'zlar, shevaga xos so'zlar, badiiy uslubga xos so'zlar bilan amaliy jihatdan tanishib boradilar [6].

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ona tili va o'qish savodxonligi darslarini yuqoridagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etish orqali o'quvchilarda fanga oid kompetensiya, xususan, adabiy-nutqiy kompetensiyaning shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, o'z ona tillarini chuqur o'rganishga sharoit yaratadi. Yakunda esa bir qiyosga murojaat qilsak: biz, pedagoglar bir dehqon bo'lsak, farzandlarimiz yer, biz ularga beradigan ta'lim bir urug'dir. Dehqon yerga urug' ekish uchun, avvalo, uni tayyorlaydi, yumshatadi, sug'oradi, o'g'itlaydi, shundan keyingina urug' tashlaydi. Mohir pedagog ham, avvalo, o'quvchilari qalbini o'rgatishi lozim bo'lgan bilimlar uchun tayyorlaydi, unda ilm-fanga muhabbat uyg'otadi va ushbu ishtiyoqni doimo asrab-avaylaydi, uni bevaqt so'nib qolishdan saqlaydi. Ishtiyoq va muhabbat bilan egallangan bilim esa, shubhasiz, kelajakda yaxshi mevalar beradi. Zero, ta'lim mevasi tarbiya daraxtida pishib hosil beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qosimova K. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2009. 98-b
2. A.A. Xoliqov "Pedagogik mahorat".T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2011. 54-b
3. G'ulomov A. Ona tili o'qitish prinsiplari va metodlari. — T.: "O'qituvchi", 1992. 68-b
4. Turdiyev N.Sh., Asadov Y.M., Akbarova S.N., Temirov D.Sh. Umumiy o'rta ta'lim tizimida o'quvchilarning kompetensiyalarini shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari. - T.: T.N.Qori Niyoziy nomidagi O'zbekiston pedagogika fanlari ilmiy-tadqiqot instituti, 2015. 83-b
5. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildli / A. Madvaliev tahriri ostida. – Toshkent: O'zb. mil. ens., 2006-2008.
6. Zaripov K. O'qituvchilar malakasini oshirishda maktab rahbarining roli. - T.: "O'qituvchi", 1993. 47-b.

UO'K:811.512.133

TALABALARGA ADABIYOTNI O'QITISHDA IJTIMOY TARMOQLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TEXNOLOGIYALARI

<https://zenodo.org/records/13292291>

Xudoyberganova Mohigul Alisher qizi

Farg'ona viloyati, Farg'ona tumani 34 – DMTT

Annotatsiya. *Ushbu maqolada talabalarga adabiyot o'qitish jarayonida ijtimoiy tarmoqlar orqali turli texnologiyalardan foydalanish va ijtimoiy media platformalarining imkoniyatlari haqida so'z yuritiladi. Hozirgi davrda keng rivojlangan, hamma sohaga kirib borayotgan axborot texnologiyalarini ta'lim sohasiga ham tadbqiq etish muhim masalalardan biridir. Ushbu maqola adabiyot ta'limini boyitish, o'quvchilarga o'quv jarayonining faol ishtirokchisi bo'lish, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va adabiy matnlarni chuqurroq qadrlashni rivojlantirishga yordam beradigan maxsus texnologiyalar va strategiyalarni o'rganishda ijtimoiy media imkoniyatlarini o'rganadi.*

Kalit so'zlar: *adabiyot o'qitish, internet, informatsion texnologiyalar, ijtimoiy tarmoq, onlayn platforma, raqamli qurilmalar, zamonaviy ta'lim.*

Аннотация. *В данной статье говорится об использовании различных технологий посредством социальных сетей в процессе преподавания литературы студентам. Одним из важнейших вопросов является применение в сфере образования информационных технологий, которые широко развиты и проникают во все сферы. Появление мультимедийных и интернет-технологий открыло широкий путь для использования информационных технологий в образовательных учреждениях как эффективного инструмента в процессах образования, обучения и коммуникации. Возрастает роль и влияние информационно-коммуникационных технологий в развитии студентов и молодежи как всесторонне развитой личности, совершенствовании их профессиональных навыков, овладении современными знаниями. Поэтому организация занятий по литературе на основе современных информационных технологий является одним из актуальных вопросов.*

Ключевые слова: *преподавание литературы, Интернет, информационные технологии, социальная сеть, онлайн-платформа, цифровые устройства, современное образование.*

